

מהתיקנה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שייעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יומא דהילולא של הרבי הקדוש צדיק הדור הרבי רבי צבי הירש מרימנוב זצוק"ל בן ר' יהודה לייב, נלב"ע ל' חשוון תר"ז

הרבי רבי הירש המכונה רבי הירש משרת, היה תלמידו ומשרתו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זצוק"ל, אותו שירת בנאמנות ובתמימות, ולאחר פטירת רבו הקדוש נתמנה רבי הירש למנהיג על העדה כממלא מקום מורו ורבו זצוק"ל.

מסופר שפעם באה אשה אלמנה אחת לפני הרב הקדוש הרבי רבי הירש בקובלנא, שהיה לה דין תורה בלעמבערג על ירושת בעלה שהיה עשיר גדול, בבית דינו של הגאון הגדול רבי יוסף שאול נאטאנזאן זצוק"ל בעל שו"ת שואל ומשיב, והיא יצאה נקייה מנכסי בעלה, ועתה היא נשארה אלמנה עניה ואין מי שירחם עליה. אמר לה הרבי הקדוש, שתראה לו את הפסק דין המנומק שהיא קיבלה מבית הדין. הרבי קרא את הפסק דין פעמיים ושלוש, ואמר לה: סעי ללעמבערג ואמרי להרב ולבית דינו בשמי שהם טעו בדין תורה, ושיענינו בו שוב.

האשה עשתה כאשר צוה עליה הרבי, אך כמובן שהם לא שמעו לה כלל, באמרם: מה לו להרבי מרימנוב להתערב בדין תורה שלנו? אבל האלמנה האומללה מרוב צערה לא זזה משם עד שהדיינים הואילו לעיין שוב בדינה. לאחר העיין היטב ראו שבאמת היתה טעות מצערת בדבריהם. הם קראו שוב לכל הנוגעים בדבר, והקשיבו שוב לטענות הצדדים, וכתבו פסק דין חדש לטובת האלמנה.

הגאון בעל ה"שואל ומשיב" לא יכול היה להרגע מהסיפור, ובלבו תמה מאוד, כי הרבי מרימנוב לא היה מפורסם בתור גאון הבקי בפוסקים, ואם כן מהיכן ידע הרבי מרימנוב שהוא טעה בדין.

לאחר זמן, נדמנו שניהם במקום אחד, ואז שאל הרב מלעמבערג את הרבי מרימנוב: מהיכן ידע הרבי שטעית בדין? ענה לו הרבי מרימנוב: דוד המלך ע"ה אומר על דברי התורה "ומתוקים מדבש ונופת צופים", כשאנו לומדים תורה, אנו מרגישים בפנינו את מתיקות התורה, אך כשקראתי את הפסק שלכם ולמדתי, לא הרגשתי בו שום טעם של מתיקות, ומזה ידעתי ברור כי אין זה תורת אמת...

כשחזר ה"שואל ומשיב" ללעמבערג סיפר לדייני בית דינו את מה שאמר הרבי מרימנוב, וסיים ואמר: מה יש לנו לומר, אם הוא טועם טעם מתיקות התורה, מה שאנו לא זכינו לזה...

***

יומא דהילולא של הגאון הקדוש רבי עקיבא סופר זצוק"ל הרב מפרשבורג בעל ה"דעת סופר", בן הגה"ק רבי שמחה בונם סופר בעל ה"שבת סופר" זצוק"ל, נלב"ע ב' כסלו תש"ב.

כשהגאון רבי עקיבא סופר זצוק"ל היה אב"ד וראש הישיבה בעיר פרעשבורג כיבדו אותו מאד, ולכל בני העיר היתה הערצה רבה אליו, הן מחמת גדולתו בתורה, והן מחמת יחוסו המפואר, שהיה ממלא מקום זקינו הגדול החתם סופר זצוק"ל בעיר זו. כשהיה עובר בפרשבורג, היו בעלי החנויות סוגרים את החנות ונעמדים בפתח החנות עד שהרב עבר, והיו נגישים אליו לנשק את ידיו. וכן כשהיה עובר ליד החיידר היו הילדים יוצאים לקבל את פניו ולנשק את ידיו. אולם בעלותו לארץ ישראל כשירד מהספינה ניער הרב מפרשבורג את בגדיו על הים, באומרו, שהוא זורק עכשיו את כל הכיבודים אל תוך הים, ומכאן ואילך הוא רוצה להתגורר בארץ ישראל כיהודי פשוט בלי שום גינוני כבוד. ואכן מאז הוא התנהג בפשטות כל ימי חייו, עד כדי כך שמי שהכיר אותו בעודו בפרעשבורג וראה אותו בארץ ישראל, לא היה יכול להאמין כי הוא אותו רב.

כשהגיע כ"ק מרן רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל לארץ ישראל הביע את רצונו לבקר אצל הרב מפרעשבורג, באומרו: "הרב מפרעשבורג הוא מלך ישראל!". וכן מסופר על מרן הרבי הבית ישראל מגור זצוק"ל, שפעם נכנס אליו בנו של הרב מפרשבורג הרה"ג רבי שמחה בונם שרייבער מלוגאנו, שאל אותו הרבי: "האם אתם מכירים את אביכם? הוא בבחינת מלכותו!"...

הרש"י הקדוש שיטנה לנו את החיים

מדוע כהנים זריזים הם

השבוע נלמד בדף היומי (דף ק"ג ע"א): "כהנים זריזין הן". מסביר הכלי יקר איך קבעו חכמינו ז"ל קביעה נחרצת כזאת שהכהנים הם זריזים?

הפסוק אומר בתחילת פרשת צו (ו, ב): "צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העולה וגו' כל הלילה עד הבקר". מביא על כך רש"י מדברי המדרש: "אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות". אומר הכלי יקר: "אין זירוז כי אם במקום עצלה, וכתוב (משלי יט, טו) עצלה תפיל תרדמה... וכאן הוא מצוה שיתעסקו ביקידת אש כל הלילה עד הבוקר, ויש לחוש שמצד העצלה המצויה באדם יבוא לידי תרדמה ויקלקל הקרבן, על כן הוא צריך זירוז... ומכאן למדו חז"ל לומר שסתם כהנים זריזים הם, כי הכתוב זרזם באומרו צו את אהרן ואת בניו לאמור- לדורות, שכולם יהיו מזוזרים בעבודה, ויעבירו שינה מעיניהם ותנומה מעפעפיהם, ויתעסקו בעבודה כל הלילה עד הבוקר".

אף לפני
התשועה
אני מהללו,
לפי שבטוח
אני שאושע

חלום של ילד קטן
ששינה את פני
ההיסטוריה התורנית

מורינו ורבינו המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל מייסד לימוד הדף היומי וראש ישיבת חכמי לובלין, שהיה תלמיד ילד התגורר בעיירה שאף [ברומניה], שם גר גם הרבי הקדוש רבי שלום משאץ זצוק"ל. אביו של מאיר'ל הקטן פנה פעם אל הרבי משאץ והתלונן בפניו שהמלמדים בעיירה אינם יודעים מה לעשות עם בנו. הילד הוא עילוי מופלג ואין לו יותר מה ללמוד אצלו. הציע לו הרבי משאץ שיביא אליו את הילד, והוא ילמד איתו ביחד עם קבוצת נערים הלומדים ברמה גבוהה. וכן נכנס רבי מאיר שפירא לקבוצת הנערים שלמדו אצל הרבי.

בתו של הרבי היתה אז כבת 8-9, ותפקידה היה להביא את האוכל לילדים. מאיר'ל הקטן היה אומר לה מדי פעם: "את תראי, בעזרת ה', כשאגדל אייסד רעיון חדש, שכל עם ישראל ילמד את אותו דף, ותמיד כשהיהודים יגשו - מאמריקה, מאירופה, מספרד - יהיה להם נושא משותף. זה יהיה רעיון עצום!". אך בת הרבי היתה ספקנית, והיתה מעירה לו: "מאיר'ל, חבל שהכשרונות הגדולים שלך יתבזזו על חלומות לא ברורים. אתה חולם לעשות דברים שעד היום לא עלה בדעת חכמים גדולים ממך. תפסיק לחלום ותשב ללמוד!". וכך חזר הדבר על עצמו הרבה פעמים, הוא עומד וחולם ומתכנן ומדמיון, והיא מנסה להחזיר אותו לקרקע המציאות...

עברו הרבה שנים, בתו של הרבי בגרה ונישאה לאדמו"ר, וגם רבי מאיר גדל עד שהיה לרבה של

לובלין, ובהגיע היום הוא עמד מעל במת הכנסיה הגדולה והציע את רעיונו האדיר שנתקבל בחום על ידי כל גדולי ישראל. באחת מנסיעותיו הרבות, התעכב רבי מאיר בתחנת רכבת בעיר מגוריה של הרבנית בתו של הרבי משאץ, והיא שלחה אליו את בעלה לומר לו שהיא מברכת אותו על כל הגדולות והנצורות שהוא פועל עבור כל כלל ישראל. שמע רבי מאיר ושאל אותו אם היא נמצאת בקרבת מקום, אם אפשר לקרוא לה. כשהיא נגשה לקרון הרכבת פנה אליה רבי מאיר ואמר לה: האם הרבנית זוכרת את החלומות שהיו לי על הדף היומי, ואיך הרבנית התייחסה לכך? אינני מקפיד על כך כמובן, אבל רציתי רק לבקש מהרבנית, הרי זכית כהיום לגדל ולחנך דורות ישרים, לעולם לעולם אין ללעוג לחלום של ילד קטן, אף פעם אי אפשר לדעת איך הוא יגדל בסוף ומה הוא יעשה...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ו' חשוון)

הודאה לפני השועה

מרבין תורה אחד שחפץ בעולם שמו הפתיע אותי השבוע עם רש"י מיוחד, ואני חייב להגיד לכם, הרש"י הזה שינה לי את החיים. הלכתי לישון עם זה, קמתי עם זה, ואם הייתי יודע מהרש"י הזה לפני 40 שנה אולי הייתי חושב אחרת על כל מיני דברים בחיים...

תמיד ידעתי שחשוב להודות לבורא עולם על החסדים הגלויים והנסתרים שהוא עושה אתנו, כמו נוסח התפילה ב"נשמת" "עד הנה עזרנו רחמיך ולא עזבונו חסדיך", אבל להודות לבורא עולם לפני שהדברים קורים לא העליתי בדעתי.

נעים זמירות ישראל דוד המלך אומר בתהלים (פרק י"ח פסוק ד') "מהלל אקרא ה' ומן אויבי אושע", כותב על כך רש"י הקדוש: "מהלל אקרא ה'- בהלולים אקרא ואתפלל לפניו תמיד, כלומר אף לפני התשועה אני מהלל, לפי שבטוח אני שאושע מאויבי". חידוש עצום יש כאן בדברי רש"י, כשאדם מצפה לאיזו ישועה, כשהוא ממתין לזרע של קיימא, לשידוך, לרפואה שלימה, כשאדם שקוע בחובות והוא רוצה להיחלץ, כשיש לו בעיות רח"ל בשלום בית או בחינוך הילדים, העצה אחת היא: להלל ולהודות לבורא עולם על ה י ש ו ע ה

מיני מתיקה

הגמרא אומרת במסכת שבת דף ל"א ע"ב: "אמר רבא, בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עיתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, ציפית לישועה, פלפלת בחכמה, הבנת דבר מתוך דבר". נשאלת הקושיא מה זה הלשון 'עסקת' בפריה ורביה? האם זה עסק או ביזענס? לכאורה היה יותר מתאים לומר 'קיימת' פריה ורביה? [המהרש"א במקום שואל זאת כבר, והוא מתרגם שהכוונה היא על מי שמחתן יתום ויתומה, וזה נקרא 'עסקת' בפריה ורביה].

חשבתי בחמלת השם עלי ובסייעתא דשמיא להסביר זאת בדרך הדרש: בכתבי האר"י מובא שיהודי שזוכה לחדש חידושי תורה הרי זה בחינת פריה ורביה, התורה הקדושה פרה ורבה אצלו. וזה פירוש המאמר בגמרא, **קבעת עיתים לתורה** – הכוונה האם קבעת לך שיעור בתורה, שיעור בדף היומי, או לימוד בחברותא, שיעור בקול הלשון וכדו'. ואחר כך שואלים **עסקת בפריה ורביה** – האם חידשת חידושי תורה, האם התורה היתה אצלך בבחינת פרה ורבה. ולכן משתמשים עם הלשון 'עסקת', כמו שאנו מברכים בכל בוקר בברכת התורה "**וצונו לעסוק בדברי תורה**", התורה הקדושה היא העסק שלנו, הביזנס שלנו, ורק מי שדברי התורה הם העסק שלו, הוא חי בסוגיא ושקוע בה כל כולו, זוכה שבואר עולם יאיר לו וישלח לו חידושי תורה, מי שאינו חי בסוגיא אינו יכול לקבל את אותה מתנה נשגבה וקדושה. וממילא הלשון 'עסקת' היא כפתור ופרח.

אשר בוא תבוא במהרה, במקום להסתובב בפנים חמוצות דאוגות, צריך האדם לחיות בלב מלא שמחה והודיה על הישועה שתיכף באה. כמו כן לפני שאדם עומד לסגור עיסקה חובקת עולם, הוא מרים את עיניו לשמים ומודה לבורא עולם על העיסקה המוצלחת שהוא עומד לסגור, וכלשון רש"י הקדוש "**שְׁבִטוּחַ אֵי שְׂאֵיטְעַע**".

בהמשך לכך חשבתי בחמלת השם עלי ובסייעתא דשמיא בביאור הפסוק, שאיב"י זה לא דווקא איראן או חמאס, 'אויבי' יכול להיות, לא עליכם, האדם עצמו שמביא ח"ו על עצמו את הרע במחשבות רעות, בחוסר הדאגה לבורא עולם...

הבה נאמץ לעצמינו מנהג חדש, להלל ולהלל ולא להפסיק להלל את הקב"ה, ואז מכה ל"ישועות בו מקיפות" שהישועות יקיפו אותנו מבית ומבחוץ, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור, ח' תשנ"ו)

עיני עיני יורדה מים

נטפי דמעה במלאת השלשים להסתלקותו של דודי הגאון האדיר מרא דכולא תלמודא רבי יהושע העשיל ברים ראש ישיבת בוהוש זצוק"ל

דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לראות בגנים וללקוט שושנים. נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש, וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'. על אלה אני בוכה עיני עיני יורדה מים, על דודי הצדיק המושלם גאון הגאונים, ראש ישיבת בוהוש, מרן רבי יהושע העשיל ברים זצוק"ל. רוכב בערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק. שמחה עצומה בעולמות העליונים, אך שוד ושבר בכלל ישראל.

אתמול בפתיחה (בדף ע"ג) הזכרתי את דברי החסיד הצדיק רבי משה שוסטר ז"ל, שביום ההילולא קדישא של ההיליגער רוז'ינער אין דינים בשמים, ורק חסד ורחמים שורים בכל העולמות. עיצומו של יום מכפר. בודאי זו זכות גדולה להסתלק מהעולם ביום קדוש זה.

כשדודי זקני מצדיקי ירושלים מרן רבי אברהם חיים ברים זצוק"ל פתח מסגרת תורנית לגאוני ירושלים, לאריות של ירושלים בתורה, "משכן יוסף", מי היה יד ימינו אם לא הצדיק רבי יהושע? מי שרק נכנס לכולל שם, ראה מה זה יגיעה בתורה, מה זה לימוד תורה מתוך הדחק בקדושה ובטהרה. בימים הכי קשים בשנה, בימים שאנשים טרודים, ביומי ניסן, ביומי תשרי, ימי שישי, ימי שבת קודש, ימי מוצאי שבת, תמיד תמיד משוש חייו היה התורה.

הגמרא מביאה במסכת כתובות (דף ק"ד ע"א): "בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר, רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה". מפרש רש"י [במהדורה קמא]: "כלומר עסקתי בתורה בכל כוחי".

כשרבי יהושע למד בבחרותו בישיבה באמשינוב, שלח מרן הגאון הצדיק רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל בחורים צעירים ללכת לראות מה זה יגיעת התורה. מי בדורנו למד בישיבה קטנה 80 פעם מסכת בבא קמא? מי ששמע שיעור מדודי זצ"ל ראה מה זה חיות בתורה, מה זה ידיעת התורה, ומה זה יגיעת התורה. אלפי תלמידי חכמים וגאונים חייבים את חייהם הרוחניים לחכימא דיהודאי דודי הצדיק רבי יהושע.

עוד מספרת הגמרא (באותו דף) שבשעת פטירתו של רבי גזרו החכמים תענית והרבו בתפילה עבורו, עלתה אמתו על הגג וזעקה: "עליונים מבקשין את רבי והתחתונים מבקשין את רבי, יהי רצון שיכופו תחתונים את העליונים". כלומר המלאכים הקדושים בעולמות העליונים מבקשים שרבי יעלה השמימה, אבל כאן כלל ישראל בעולם הזה מבקש ומתחנן שרבי ישאר פה אתנו בחיים חיות, ויהי רצון שהתחתונים ינצחו את העליונים. כעת בעלותו של צדיק זה השמימה, שוררת שמחה עצומה בעולמות העליונים, אבל כאן בעולם הזה – צער רב, חושך ואפילה. חסר לנו מי שיקדש שם שמים בהנהגותיו ובמדותיו, בשתיקתו, ובמהותו.

דודי זצ"ל ברח תמיד כמו מאש מכל מה ששייך לחיצוניות, מכבוד או מפירסום. דברי דוד המלך בתהלים "לעשות רצונך אלוקי חפצתי", אלה היו שירת חייו. חשבתי לעצמי שכשם שבחייו הוא ברח מפירסום, כך גם במותו. אם לא הירוס שמשותלל, אם לא המשטרה, היו בודאי עורכים לו לוייה ענקית שכל בני ירושלים היו משתתפים בה, אף אחד לא היה נשאר בבית, אבל זו היתה הנהגתו בחייו וכך היה בפטירתו. שייף עייל שייף נפיק. תמיד הלך בצידי דרכים.

המדרש אומר בקהלת רבה (ב): "בשעה שאדם נפטר מן העולם הקב"ה אומר למלאכי השרת ראו מה הבריות אומרות עליו, כשר היה ירא שמים היה פלוני זה, ומיד מטתו פורחת באויר". מי שהכיר את הראש ישיבה רבי יהושע, ידע מה זה כשר היה ירא שמים היה, מה זה נקיות, מה זה הדבק במדותיו של הקב"ה. אנא ממך, דודי הצדיק רבי יהושע העשיל בן רבי משה, עמוד לפני כסא הכבוד, וקרע עולמות עבורינו, שפוך שיח לפני יושב מרומים שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו, ושכבר נזכה להקיצו ורוננו שוכני עפר בביאת משיח צדקנו אמן.

מקולמוסם של הקוראים

ראש חודש מרחשון שנת "תורה מסיני" לפ"ק,

קול מבשר מבשר ואומר, שלום וברכה לכבוד ידידי המזכה את הרבים חו"ב הגאון הגדול כש"ת רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

בראשית בר"א,

ראיתי וגם שמעתי מאנשים שמע"ת שליט"א הזכיר את שמי וספרי, בין בכתב בעלון "מתיקות הדף היומי" פרשת בראשית ובין בעל פה בקול הלשון ובקול מבשר. ותהלה לקל שמע"ת זוכה ומזכה את הרבים בעלון מתיקות, שממש מתוק מדבש כל קטע וקטע, ובעל פה בקול הלשון. וחשבתי בדרך מליצה שאומרים ב"כל מקדש" בליל שב"ק

מאוצרות הפרשה

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. פירש בספר תורת שמעון, שמטעם זה היה אברהם זקן ושבע ימים מפני שכל מה שבא עליו קיבל באהבה ובשמחה, בידעו שהקב"ה אינו מביא עליו רק טוב. וזהו הכוונה **ואברהם זקן בא בימים**, מה טעם, מפני שידע שה' ברך את אברהם בכל, כלומר בכל מה שבא עליו לא ראה אלא ברכה ורחמים.

"שכרו הרבה מאד על פי פעלו", שלא רק מזכה את כל העולם בכתב וגם על פי פעלו, על כן שכרו הרבה מאד מאד, וגם מביא גאולה לעולם בפרטיות וכלליות. תודה לקל אני הק' זכיתי ב"ה לזכות את הרבים בכתב, אבל מע"ת זוכה לזכות את הרבים בין בכתב ובין בעל פה. זכות הרבים תלוי בידכם.

ויהי רצון מן שמיא שהזכות של סעודתא דדוד מלכא משיחא, הן בסעודת מלוה מלכה, והן בסעודת ראש חודש, ששייך לדוד המלך, עי' בספרי חי וקים על ראש חודש פרק שלם בענין זה דף קל"ז. וזוכה לכל הברכות האמורות בתורה ויתמלא כל משאלותינו לטובה ולברכה לששון ולשמחה ולביאת בן דוד בעגלא ובזמן קרוב.

כעתירת וברכת ידיכם הדושה"ט כל הימים, המעיתר ומצפה לישועת ה', הק' **חיים יוסף הלוי פרידמאן מברעזאן**

[מחבר ספרי 'חי וקים' על סעודת מלוה מלכה, ו"חי וקים" על סעודת ראש חודש]

יהודי אחד כתב פעם למרן החזון איש זצוק"ל שהוא אינו קובע עיתים לתורה כי מאוד קשה לו לעסוק בתורה באופן קבוע אפילו לזמן קצר ביום. ענה לו החזון איש: **כך הוא טבעו של אדם, רגע ההחלטה קשה לו מאוד, אולם ברגע שתחליט החלטה נחושה, ותקבע לעצמך שעת קביעות מתוך עקשנות, לא יעמוד בפניך שום קושי לקיים את החלטתך.**

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661